

Leltár

Hogy mi marad utánam? Fél száz könyv. Félézer novella. Francia és spanyol fordítások. Egy bolgár és egy német válogatás, egy angol fordítás kézírata. Egy élet munkássága. A legtöbbször csak a címére emlékezem.

Nem is ez adja most a kezembe a tollat. Nem a lemezek vagy a fényképalbumok. Tárgyak vesznek körül, amiket átmentettem az Óceánon valamelyik utamon. Emlékek, amik a maguk idejében jelentettek valamit. Egy kedves arcot vagy egy boldog, önfelelt pillanatot.

Ennyi. Könyvtáram odaát, az Óvilágban maradt. A számomra fontos szavakat csak emlékezetből ragozom.

Amit magammal hoztam, egy kézitáskába befér. Gyógyszerek, szirupok. Félkész kéziratok. Három kép. Anyám a régi ház előtt, apám tolókosiban. Négy felnőtt fiam. A többiekre csak hajnalban, félálomban gondolkodom.

I.

Ez a pápaszemes makimajom régi útitársam. A Kordillerákból hoztam magammal. A lerobbant kaszárnyából, ahol harminc éven át okítottam a rabszolgák unokáit és a hegyek közé szorult, valahai spanyol telepeseiket.

Egy diáklány ajándéka. Chica a déli partról hozta fel nekem. Chica! Egy fél évszázados kapcsolat története. A hangja még most is itt cseng a fülemben álmatlan éjjeleken.

A majom fejét kókuszdióból faragták ki az ültetvényeken. Sapkát ragasztottak a fejére, két fekete bogyó a szeme. Az orrán vékony, drótkeretes szemüveg.

A lány, aki adta, tanítónő New York külvárosában. Egyszer még írt nekem egy hosszú, ákombákom betűs levelet. Egyetemi pályafutásom éveiből ez a szomorú szempár, ez a kókuszdióból faragott makimajom maradt.

II.

Budapest and Environs. A hamburgi Guide Books 1931-es kiadása. Budapest, Berlin és Drezda között. Hogy hogyan került hozzám, nem tudom. Azt gondolom, találtam valamelyik utamon.

De itt van, középen, Sasad, Farkasrét és a Németvölgy között, gyerekkorom színhelye, az Adlersberg, a Sashegy. Körülötte a *Description of City*. Angolul ez is. Még nem tört ki a világháború, a 19. század közepén alapított Grieben útikönyvsorozat szerkesztői angolul író németek voltak.

A százoldalas füzetecske végén reklámok. Berlini, prágai, és igen, budapesti szállodák. Hotel Pension Grimm, Vigadó utca 2. Egy világ, aminek mára nyoma se maradt.

III.

Ez a másik füzet a budai Tájvédelmi Intézet kiadása. A Sashegy, vad szikla egy világváros közepén.

A füzetecske felsorolja mindazt, amit jól tudok. A terület földtani leírását, állat- és növényvilágát, az első tulajdonosokat. A Meredek – Miasszonyunk – és a Hegyalja út találkozásától induló Vas Gerebenről elnevezett utcácskát. De ki tudja ma már, hogy ki volt Jókai és Márai elődje, Vas Gereben!

És itt található a Medveszikla alatt az árvalányhajon és leánykőörcsinen át minden vadvirág. Pannon gyíkot és a méretesre növő haragos siklót is gyakran láttam gyerekkorom éveiben.

Lehet, hogy megint ott élnek, amióta levonultak a hegyről a légvédelmi ütegek. És már én is csak álmomban járkálok a Sashegyen.

IV.

És hát, ez a barna dosszié. Ezek a kallódó kéziratok. Versek. Levelek az emigrációból.

„Ki emlékszik rá?” – olvasom. „Annak idején az emberarcú szocializmusért szálltunk síkra közép-keleten. Vagy valami ehhez hasonló romantikus humanizmusért. Mi lenne, ha ma kellene mindent újrakezdeni? Mit hagyott nekünk fél évszázad után a parlamentáris demokrácia? A választópolgárok társadalmát? Amiben élünk, nem választói, sokkal inkább fogyasztói társadalom!

Vagy találjunk ki ennek a szép, új világnak valami szép, új nevet? Vajon jönnek-e utánunk új ötvenhatosok?”

Húzásoktól fekete a kézirat.

80

V.

Folytassam-e? Mert hát, itt van ez a *Hero* névre keresztelt *Made in China* feliratú szájharmonika. A Genfi-tó partján adta nekem egy asszony, akit majdnem elvettem feleségül két válásom és két jóbarát, Charly és Géza között.

Ildikó – Alexandra – Brassóból került Budapesten át ide, Genf közelébe. Itt akadt a kezébe második élettársa rozsdás hangszere. Géza, említett jóbarátom, akkor már nem élt. Az emigránsok rövid életűek.

A *Himnusz*t játszottam rajta, az *Internacionálét*. A *Marseillaise*-t jobb napokon. Mozgalmi dalokat, ha nagyon nyomorultul éreztem magam. Ma is hibátlanul hozza mind a két oktávot, a doromboló és a magas, síró hangokat.

Ritkán veszem a kezembe. Nem vagyok zenész. Hogy Ildikó él-e még, nem tudom.

VI.

Ez az apró, téglalap alakú karóra sokat juttat eszembe. Apám kezét, az én első karórám, amit Gallyatetőn kaptam, kilencedik születésnapomon. A nagy, nehéz kronométert, amit a Kossuth Lajos utca sarkán adott nekem – mert ilyen is volt – egy orosz.

Ez a *Goldblatt*, *Ungvár* feliratú óra máig megmaradt. Stopper nélkül, de hát, ki hinné, hogy a Kárpátalján a háború közepén óragyár működött!

De hát mindez ma már csak emlék. Amikor ezt írom, egy filléres vásári óra van a karomon. És a fiókomban, ez az apró, fekete *Zaria*. Hogy milyen már-

ka lehet, nem tudom. És hogy melyik fiamnak adtam? Hatéves korukban én is megajándékoztam minden fiamat. Vajon ráismer-e valamelyik? Vagy csak nekem szökik könny a szemembe, ha azokra a régi, boldog születésnapokra gondolok?

Apró, ócska kis masina. Visszateszem a helyére. Őrzöm, mint azokat a régi születésnapokat.

VII.

Az évek során persze gyűjtöttem én is. Barna dossziék, mindenféle munkaeszköz. Félkész kéziratok. Golyóstollak, ceruzák. De hát a ceruzákat hegyezni kellett, és a feltalálójukról, Bírónak elnevezett golyóstollak sem örök életűek. Nehéz, otromba írógépek sorakoznak előttem a polcokon.

Anyám 1920-as *Continental*ját még egyik első utamon hoztam magammal. A keces *Olympiát* egy átutazó német fogorvos adta nekem. Van még mellettük egy háborús *Royalom*.

Nem megyek sokra velük. Valahol valamennyi eltörött. Amikor bevittem őket a javítóba, a mester széttárta a karját. Azt mondta, antikváriumot keressek. Ott talán kapok értük valamit.

Hazahoztam, itthon őrzöm őket. Egy boldogabb kor emlékei. Bizakodom, hogy lesz még egyszer ünnep a világon. És akkor majd újra géppel írom a szövegeimet.

Hogy mit, azt persze nem tudom.

Ázbej Kristóf: Fekete tulipán